

11530

L. Lynd

X231, VIII

(1990)

Drago Ćupić, Beograd

DIJALEKATSKI RJEČNICI U ODNOSU NA DRUGA LEKSIKOGRAFSKA DJELA

Srpskohrvatska leksikografija, kako je poznato, među najslabijim rezultatima bilježi one koji se odnose na dijalekatsku leksiku. Izuzetno je mali broj djela koja obrađuju leksiku srpskohrvatskih narodnih govora, a ne možemo se pohvaliti ni bogatstvom štampanih ili pohranjenih dijalekatskih leksičkih zbirki. (Taj nedostatak danas možda ponajviše osjećaju obrađivači građe Rečnika srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika SANU u Institutu za srpskohrvatski jezik u Beogradu.) Dodamo li tome posljedice savremene urbanizacije i opasnosti koje ona donosi narodnoj leksici, snažno male finansijske mogućnosti naučnih i visokoškolskih organizacija da prilog tome govori i slaba kadrovska osnova naše dijalektologije i relativno male finansijske mogućnosti naučnih i visokoškolskih organizacija da podstiču istraživanja.

No, nije nam ovdje zadatak da govorimo o tome šta imamo ili nemamo, već da se pozabavimo funkcijom, strukturom i sadržinom dijalekatskog rječnika u odnosu na druga leksikografska djela. Pri tome polazimo od stanovišta da u literaturi nije neophodno tražiti modele koji bi bili uzori, ali pri pokušaju pravljenja sopstvenog modela polazimo od opštih leksikografskih zakonitosti i vjernog predstavljanja dijalekatske leksičke stvarnosti.

S tim u vezi, naravno, postavlja se niz pitanja koja se odnose na dijalekatsko leksikografsko djelo, kao: je li to rječnik jednog govora, posmatran diferencijalno u odnosu na druge govore, odnosno na leksiku književnog jezika, sa tzv. semantičkim dijalektizmima; da li je takvo djelo skup fonološko-fonetskih, leksičkih i drugih osobenosti govora i njihov odnos prema nekom drugom idiomu; je li to rječnik diferencijalan u odnosu na Vukov leksikon, ili je to pak sva leksika koja živi u jednom govoru, bez obzira na uglove posmatranja dijalekatske leksike; ili je to, možda, skup ruralnih terminologija bez leksike koja obuhvata najopštije i posebno apstraktne pojmove. Po našem shvatanju, dijalekatsko leksikografsko djelo jeste skup svih tih elemenata, ali istovremeno i bilo koji od navedenih segmenata, zavisno od zadatka koji se takvom djelu postavlja. Zato ćemo u tom svjetlu dalje i posmatrati dijalekatski rječnik.

Odmah da kažemo, smatramo da dijalekatski rječnik ne može biti dovoljno funkcionalno djelo ukoliko ne sadrži svu leksiku lokalnog govora,

odnosno života u određenoj sredini. To bi trebalo da mu je jedan od prvih zadataka. A koliko će dati i druge leksike, dakle one koja je govoru poznata ali ne pripada samo njemu, to je pitanje koncepcije i cilja leksikografskog djela. To znači da dijalekatski rječnik treba prvenstveno da bude diferencijalan u odnosu na jezik kojemu govor pripada (bilo na književni jezik, bilo u odnosu na okolne govore), naročito ako se govori o posebnim značenjima koja lekseme imaju u govoru. Takav rječnik ne bi bio dovoljno funkcionalan ukoliko ne bi obradio i onomastičku građu, makar njen najglavniji dio (glavne toponime, hidronime i antroponime, makar). Na taj način takvo djelo dijelom zalazi i u leksičku geografiju.

Neki dijalekatski rječnici obuhvataju i građu iz pisanih spomenika sa područja čiju leksiku obrađuju, drugi pak obuhvataju dio leksike pisaca, tj. daju potvrde određenih značenja leksema iz literature pisaca sa datog govornog područja.

Kada se govori o odnosu dijalekatskog rječnika prema drugim leksikografskim djelima, među prvima se postavlja pitanje odnosa tog rječnika prema Vukovom Rječniku, zatim prema Rječniku JAZU, Broz-Ivekovićevom Rječniku i sl. Ma kako se prema ovim djelima odnosili kada radimo dijalekatski rječnik, moramo polaziti od principa da smo dužni da obrađimo sve one lekseme koje ova djela nemaju, a koliko ćemo ostale — to je pitanje već pomenute koncepcije. U svakom slučaju, riječi iz ovih djela koje u govoru čija se leksika obrađuje imaju značenja nezabilježena u njima moraju biti obrađene, ako ne u cjelini, a ono makar njihova posebna značenja (u kom slučaju se mogu dati i podaci o drugim značenjima u navedenoj literaturi). Naravno, dijalekatsko leksikografsko djelo predstavlja samo dijalekat, tj. određeni govor, te je time i ograničen njegov odnos prema navedenim, a i drugim leksikografskim djelima.

Na sličan način ćemo se ponašati i kada su u pitanju druga leksikografska djela, posebno opisni i terminološki rječnici. Terminološki rječnici nam mogu poslužiti kao kontrolor indeksa leksema radi potpunije obrade leksike govora, a opisni — kao pomoć u metodologiji utvrđivanja značenja odrednica u našem rječniku. Etimološke rječnike možemo koristiti samo kao ispomoć u našim rijetkim etimologijama, a dijalekatski — kao svaki diferencijalni znak. Svakako, sve je to u vezi sa našim stavom o tome da li obrađujemo leksiku jednog govora ili grupe govora, da li je riječ o homogenom govoru ili grupi takvih govora, ili pak o grupi nehomogenih govora ili jednom nehomogenom govoru. (Pri ovome imamo u vidu da je »homogenost« govora dovoljno uslovan termin.)

No, na ma šta se opredijelili, dakle ma kakvog govora leksiku obrađivali, rječnik će morati biti diferencijalan u odnosu na djela tzv. opšte leksike. U njemu će se neminovno pojaviti razlike fonetskog i prozodijskog, tj. fonološkog karaktera u odnosu na druge rječnike, ponekad, naravno, i morfološkog. U obradi leksike homogenog govora ne pojavljuje se, uglavnom, problem dijalekatskih likova odrednica i njihovih formi, posebno i zato što se oni moraju navesti. Kod nehomogenog govora stvar je složenija, pa se postavljaju pitanja tipa: šta sa dijalekatskim fonetizmom, koji akcenat obilježiti, šta dijalekatsko istaći u gramatičkoj obradi odrednice i cio niz drugih.

Pristalice smo shvatanja da dijalekatski rječnik ireba da obuhvati sve vrste riječi. No, uz to — on će biti potpuniji ako obuhvati i idiomatske izraze i sintagme, neke ekspresivne kategorije (što je moguće uspješno obraditi uz uzvike), zatim lokalni »žargon«, tj. za okolne govore skrivena značenja nekih riječi itd. Svakako, u potrebnoj mjeri će se obraditi i prefiksalne riječi, tj. u obimu koji dovoljno reprezentuje govor. To se odnosi i na idiomatske izraze, ekspresivne kategorije, lokalni žargon itd.

U daljem izlaganju zadržaćemo se na strukturi sadržaja dijalekatskog rječnika.

1. *Odrednica* po pravilu treba da ima dijalekatski lik (npr. *žnat**, knj. *znati*, *znađivat/žnađivat* i sl., knj. *znati*), ali autor se može opredijeliti i da prihvati princip da odrednice budu književni njihovi likovi. Ali, ukoliko ima odrednica kojima književni lik nije lako »rekonstruisati«, okolnosti će diktirati da se ipak prihvati princip dijalekatskih likova. Svakako, ukoliko se daje književni lik odrednice, odmah iza toga je neophodno dati i sve dijalekatske likove. U slučaju da je dijalekatski lik iste odrednice dvojan, tj. da u govoru postoje dva ili više likova odrednice, svaki lik će dobiti mjesto koje mu prema inicijalnoj fonemi pripada. U tom slučaju potrebno je uputiti i na druge likove. Upućivanje će se učiniti dvama determinatorima — *v.*, što predstavlja upućivanje na običniji lik, i *up.* — naznaka da su oba lika ravnopravna (npr. *žnat v. znat*, dakle lik *znat* je običniji, *up. znat* — lik *znat* je ravnopravan sa likom *žnat*, ili obrnuto, tj. oba lika su ravnopravna). Na isti način treba postupati kod dvojnog akcenta (npr. *Jōvō* i *Jōvo*). Složeniji je postupak ako obrađujemo nehomogeni govor, gdje se javlja više likova. Na primjer, u Piperima (u Crnoj Gori), gdje je akcentuacija starija, u jednom dijelu govora javljaju se i uzlazni akcenti (pod uticajem susjednog bjelopavličkog govora), pa imamo i trojne akcente, npr.: *ženā/žēna/žēna*. U ovakvom slučaju »osnovna« odrednica ima lik *ženā*, jer je taj akcentat karakterističan za Pirepe kao cjelinu (ostala dva se javljaju samo na jednom području ovog plemena); druga dva lika su »pomoćna«. U ovakvim slučajevima treba navesti i književni lik akcenta, makar se taj lik našao i u nekom dijalekatskom (u našem slučaju je to lik *žēna*). Taj lik se javlja odmah iza dijalekatskih likova, ali ne čini sastavni dio odrednice, on je upućivački. Dakle, dajemo sve dijalekatske prozodijske likove sa upućivanjem na književne, odnosno sa naznakom književnih. Opredjeljujemo se da odrednica treba da ima dijalekatski lik, bez obzira na to što dijalekatski i književni lik, posmatrano sa fonetskog stanovišta, ne mora imati isto mjesto u redosljedu obrade rječnika (azbučnom ili abecednom) — tamo gdje različiti likovi donose različite inicijalne foneme, recimo: *šljeme, šljedovat*, prema *sljeme, sljedovat*. Da bi se izbjegla lutanja u traženju mjesta odrednice, u rječniku će se javiti svi likovi odrednice pod odgovarajućim slovom, ali će se obrađivati onaj lik za koji smo se opredijelili kao za odrednicu (npr. leksema *šljeme* obradiće se pod *š*, ali će se pod *s* dati lik *sljeme*, gdje će se uputiti, sa naznakom *v.*, na *šljeme*).

Lekseme za koje obrađivač smatra da nijesu zasvjedočene u literaturi, odnosno koje nijesu obrađene u rječnicima, imaće po pravilu samo dijale-

* Primjeri su uzimani uglavnom iz govora Zagarača, u staroj Crnoj Gori.

katski lik. U takvim slučajevima nije neophodno da se rekonstruiše književni lik (ni kada je to jednostavno). Na primjer, u Zagaraču postoji leksema *pošek* i znači: 1. *meso koje se s jeseni priprema za zimnicu, mrs*; 2. *vrijeme klanja utovljene stoke ujesen*; 3. *sam čin klanja stoke u cilju spremanja zimnice*. U ovom govoru nije potvrđeno i značenje koje ima leksema *posijek* kod Vuka ili u RJA — *pokolj* (vidi to značenje pod 3. u našem govoru). Tako dijalekatska leksema *pošek* nema sinonimsku vrijednost u leksemi *posijek* koju nalazimo u leksikografskoj literaturi, odnosno u književnom jeziku. Zato rekonstrukcija ove lekseme u lik *posijek* ne bi dala nikakav podatak (ali u obradi je potrebno dati elementarna obavještenja o leksemi *posijek* iz literature). U zagaračkom govoru nalazimo riječ *dāvija*, koja ima jedno značenje — *svađanje* (riječima, bez tuče). Leksemi *dāvija* i Vuk i RJA upućuju na leksemu *dava* — *tužba*; Vuk navodi *davijanje* u značenju *das Rechten*, tj. *kavženje, parničenje*, što prenosi i RJA. U našem govoru ova leksema znači *svađanje*, dakle isto što i *davija*. Značenje *tužba* leksema *davija* u govoru Zagarača imala je ranije, o čemu smo našli potvrdu kod jednog starog informatora (Podnosili su ljudi *dāvije* gospodāru).

Riječ *osōbina* u našem govoru znači *pravo (uđate) žene nad određenom (pokretnom ili nepokretnom) imovinom*, bilo da je u pitanju *prćija*, bilo pak dio imanja ili druge imovine stečene u domu kao sopstveno vlasništvo, dok ta leksema (u liku *ōsobina*) kod Vuka i u RJA znači *sopstveno vlasništvo, pravo nad nečim*, ali nije ograničeno na ženu. Dakle, kod nas je značenje suženo, markirano. U RJA pod istom odrednicom nalazimo i značenje *svojstvo*.

Kao dijalekatsku iz ovog govora obradićemo i, recimo, riječ *puštēg*, u značenjima: 1. *vrijeme kad se (ljeti) poslije podne izgoni stoka u pašu*; 2. *vrijeme u toku dana kada splašnjava dnevna vrućina*; fig. *davanje slobode nekome u ponašanju, odnosno uzimanje te slobode* (npr. Njēmu je puštēg vāzde). Tu riječ nalazimo i u okolnim govorima, sa prva dva značenja (nemamo potvrda i za treće), a ne nalazimo je kod Vuka niti u RJA. Nema je ni RMS-MH, a ne nalazimo je ni kod Elezovića, niti kod Pešikana (u njegovom leksičkom registru u SKLJ, up. str. 273).

Vjerovatno je i u dijalektima rijetka leksema *mučāknūt(i)*, u značenju 'reći nekome »muč«, tj. natjerati nekoga da muči, da čuti, energično to od njega zahtijevati'. U određenim situacijama ova riječ ima značenje: *uvrijediti, nanijeti sramotu, obrukati nekoga (javno ili »u četiri oka«)*. Tu riječ ne nalazimo kod Vuka niti u RJA, ni u liku *mučnuti* (nalazimo *mučanje* i *mučati*). Zato i nema razloga upućivati je na nekakav rekonstruisani književni lik *mučnuti*, koji je, bez sumnje, moguće naći u književnim djelima.

Riječ *ōmrāza* ovdje znači *sukob, svađa* i sl. Nalazimo je i kod Vuka i u RJA, gdje ima osnovno značenje *mržnja* (u RJA među posljednjim značenjima nalazimo »zavada, neprijateljstvo«). U našem govoru *omrāza* nije *mržnja*, to je *mali stepen sukoba među dvojicom ljudi, ili među porodicama, sitna zavada, u kojoj nema mržnje, niti ozbiljnijeg sukoba, ali ima ljutnje*. U ovom govoru nalazimo i *mřžāv*, takođe u značenju *mala mržnja, sitan sukob* i sl. Kod Vuka tu riječ ne nalazimo, a u RJA je nalazimo u značenju *mržnja*, samo sa jednom potvrdom.

Glagol *omušit* ovdje znači *skrušeno se ponašati, biti potišten, žalosna izgleda*. Ne nalazimo je (naravno, u nekom drugom fonetskom liku) u rječnicima. Zato ćemo je u našem rječniku dati samo u formi u kojoj je ovdje nalazimo. Riječi *šerēpica* i *šerpāča* označavaju ženu koja mnogo govori, koja je zla, oštra, ljuta i sl. Kod Vuka je ne nalazimo, dok u RJA ona ima značenje za koje se vjerovatno ne bi mogla naći ubjedljiva potvrda u govorima Crne Gore (odakle je uzeta) — »psovka čovjeku« (RJA XV, 165). Nazvati čovjeka *šerepicom* u govorima Crne Gore bilo bi moguće, ali bi ta kvalifikacija pokazivala da je on sa najgorim osobinama pričljive, zle žene. No, za takvog čovjeka u ovim govorima postoji cio niz druge vrste pejorativa, ovaj se ne bi upotrijebio ni za najgoreg muškarca, moral u ponašanju to ne bi dozvolio prema ma kom protivniku. Sa značenjem navedenim u RJA ova leksema može stajati samo u iznuđenim situacijama, ali nije prirodna.

Riječ *makänja* ima širu dijalekatsku izoglosu, ne samo u Crnoj Gori (nalazimo je, npr., i u kosovsko-metohijskim govorima, up. El. Gl. I, 382) i znači *malo dijete, nezrelo čeljade*. Leksema kakva je ova dijalekatski rječnik može da obradi i sa stanovišta leksičke geografije.

U govoru Zagarača glagol *ünijet* ima dva značenja: 1. *premjestiti nešto ili nekoga u zatvorenu prostoriju sa otvorenog prostora*, i to je svakodnevno, najšire značenje, i 2. *ponijeti, odnijeti* — u raznim primjerima, npr. *izvući živu čeljad iz nezgodne situacije, spasiti ih* (npr. Ünijela je dčcu iz Metohijē i spāsila ih). Dakle, javlja se i jedno staro značenje, koje ova leksema ima danas, npr., u ruskom jeziku (npr. rusko *unesti* — iznijeti).

Dakle, status odrednice u dijalekatskom rječniku treba da imaju sve riječi iz govora (i njihovi derivati) koje u dovoljnoj mjeri reprezentuju lek-siku tog govora. Od književnih leksema treba obrađivati one koje u govoru imaju posebna značenja nezabilježena u književnom jeziku. Ne bi bilo dovoljno racionalno u takav rječnik unositi i lekseme sa šireg dijalekatskog područja zasvjedočene i u književnosti. Takve lekseme se mogu unositi samo ako su im lik ili koje od značenja dijalekatski interesantni.

2. *Gramatička obrada odrednice* u dijalekatskom rječniku biće najpotpunija ako se vrši kao u opisnim rječnicima. Ovdje, međutim, treba skrenuti pažnju na sve one oblike riječi i morfološke tipove koji se javljaju samo u govoru čija se leksika obrađuje, ili na širem dijalekatskom području, a ne i u književnom jeziku. Gramatička obrada treba da obezbijedi podatke o morfološkoj strukturi govora, što znači da treba unijeti sve one oblike riječi koji taj govor izdvajaju iz šire govorne cjeline ili iz književnog jezika. Naravno, daju se i oni oblici koji dovode do promjene akcenta. Na primjer, u našem govoru kod obrade glagola *viđet* mora se dati oblik 1. lica jedn. prezenta *viđu*, a uz infinitiv *veleti*, za koji će se reći da u govoru ne postoji, daće se oba oblika 1. lica jedn. prez. — *velim* i *velju*, zatim likovi: *velē*, *velīmo*, ili u Piperima *velīmō*. Isti je slučaj i sa 1. licem jedn. prezenta *hočem*, koji se javlja u nekim sandžačkim govorima (naravno, ako se obrađuje govor koji taj lik ima). Kod pridjeva se mora naglasiti, npr., asimilacija završetka komparativa *-iji* u *-i* (mili, stari i sl.). U pridjevsko-zamjениčkoj deklinaciji javljaju se završeci *-ijeh/-ijah*, *-ijema/-ijama* u nekim množinskim padežima, pa ih treba obraditi. Tako će se postupiti i sa *h* u Gpl m. i ž. roda u našem govoru (ljutih, ženah i sl.). Oblici starog Gpl

po polja(h), po kuća(h) i sl., zatim zamjena lokativa akuzativom i sl. pojave ne moraju se obrađivati u gramatičkom dijelu, ali ih zato valja navesti među primjere kojima se potvrđuju značenja, dakle u semantičkom dijelu.

3. *Značenjska obrada odrednice* treba da obuhvati sva značenja koja odrednica u govoru ima. U redosljedu obrade značenja postoje dvije mogućnosti: a) obrađivati prvo dijalekatska značenja, b) obrađivati prvo književna i opšta značenja. U slučaju ako se obrađuje sva leksika govora, dakle i književna, moglo bi se poći od značenja koja su karakteristična za šire područje i za književni jezik, a iza toga obrađivati posebna značenja iz dijalekta. Međutim, ako rječnik predstavlja diferencijalno djelo, prvo se obrađuju značenja koja leksema ima u govoru. Vjerovatno će dijalekatski rječnik biti funkcionalniji ako se lokalna značenja daju kao prva, ma kakav se tip rječnika radio.

4. *Primjeri iz govora* treba da sadrže neki oblik odrednice u dijalekatskoj, ili književnoj formi, pri čemu značenja i kontekst moraju biti jasni i »usaglašeni«. Broj primjera nije moguće odrediti uputstvom, pa se valja ugledati na dobra leksikografska djela, posebno iz oblasti opisne leksikografije (kakav je, recimo, Rečnik SANU). U broju primjera ne treba pretjerivati, ali treba ih dati onoliko koliko je dovoljno da se potvrdi značenje ili značenjska nijansa. Pomoćnu ulogu u ovome mogu imati i primjeri iz literature pisaca koji pripadaju govoru čija se leksika obrađuje — kada u toj literaturi ima primjera upotrebe dijalekatske leksike.

. . .

Dijalekatski rječnik uspješno može raditi stručnjak čiji je maternji govor upravo onaj čija se leksika obrađuje. Realnije je očekivati autorska djela ove vrste, a dobro bi došao koautorski rad.

Dijalekatski rječnik ima izvanredan značaj za lingvistiku kao nauku u cjelini, a posebno za dijalektologiju. Sveobuhvatan dijalekatski rječnik daje izvanredne informacije o govoru u cjelini, on je neka vrsta monografije govora. S druge strane, njegova upotrebna vrijednost, pored nauke, ima značaja i u pedagoškom radu, naročito za škole u mjestu. Ovakav rječnik može biti svojevrsna diferencijalna gramatika određenog govora, pa ga zato valja raditi prema svim lingvističkim i leksikografskim zakonitostima.

NEKOLIKO PRIMJERA LEKSIČKE OBRADJE GOVORA ZAGARAČA

ajvân, -a m (up. tur. hayvan) 1. *nerazuman čovjek, budala*. — To je ajvan, ništa ne zna. Samo ajvan kâ on to ne razumije. On je pravi ajvan, brav, ništa ne zna.

2. *brav, životinja*. — Imam nekoliko ajvana, dva tri brava.

bâla, -ê ž (Gpl bâlâ) 1.a. *sluzava tečnost koja čuri iz nosa, slina*. — Nos mu je vazde pun bale. Vječito je balom balila, otkâ je bila mala. b. *pjena na ustima, šlajm*. — Pritisla ga bješe bala na usta. Makni onome detetu balu s usta. Sve mu je bala oko usta.

2. svežanj, uvezano breme, naramak. — Po cio dan tegija, nosi bale lista. Bješe pred njim velika bala karte. Donesi mi jednu balu labudine e ću je dat junetu.

valjevica -ē ž **1. posebna vrsta torbe od šarenog sukna sa uprtačom i prevezom uprtača preko grudi.** — Radovan vazde idaše s valjevicom o ramenu. Nosio je često praznu valjevicu. U valjevicu su ljudi u rat nosili i tain i džebeanu.

2. torba uopšte. — Ima li to dijete kakve valjevice da ne nosi knjige u ruke? Donese mi baba Anđe punanu valjevicu krušaka.

grêda, -ê ž (Dpl grêdâma) 1.a. duže i deblje drvo, oblo ili otesano na kvadratni presjek koje služi za krovnu konstrukciju. — Kā da u ovu kuću nema ni jedna greda? Kupio sam nove grede za kuću. Sve su ove grede lipove, a one su dobre. **b. brvno.** — Kad dođeš na potok, viđećeš jednu gredu, pa preo nje prijeđi. Premostili bjehu potok jednom debelom gredom.

2.a. okomita stijena, litica. — Ono su više kuće sve gole grede, ne može se tun loza sadit. Upeklo sunce u onu gredu, kam gori. Iznad ostroškog manastira greda je visoka preo sto metara. **b. kameniti planinski greben.** — Eto ovce ispo(d) grede od Osoja.

3. sastavni dio (dvočlanog ili višočlanog) toponima: Popova Greda, Greda od Garčica, Greda od Škala.

Izr. nije greda razg. *nije važno, nije hitno, bez žurbe i sl.; ne vidi gredu od dlake* posvećuje pažnju sitnicama a krupne stvari zapostavlja.

kopiljača, -ē ž 1. koza ili ovca koja se okotila prije vremena. — Pet ovaca se objagnjilo a jedna se okopilila, to je prva kopiljača u naše ovce. Ova kozica kā da je kopiljača, ne raste.

2. djevojka koja je rodila (vanbračno) dijete. — Dodili su kod one kopiljače i drugi, nije samo Mišo. Tako mi boga, lijepo je dijete one kopiljače.

3. žensko vanbračno dijete. — Ona Jovanina kopiljača je lijepa ka upis. A, kopiljača moja, potrči!

kosjerić, -a v. košerić.

košerić, -a m, up. kosjerić 1. dem. od kosijer, mali kosijer. — Pošeći one grančice košerićem. Možeš i košerićem, ne tupi kosijer.

2. određeno vrijeme (uz zamj. ovaj, onaj kao dopunu). — Nećemo se srijetat ovoga košerića. Ženićemo te ovoga košerića nako ne mogremo. Ni je se onoga košerića ništa moglo učinjet.

mobilje, -a s namještaj (up. tal. venec. mobiglie). — Jesi li ti kupovā sve ovo mobilje? Napunio je kuću novoga mobilja. Danas je mobilje preskupo.

sjednik, -a m v. šednik

šednik, -a m up. sjednik 1. seoska zabava, organizovana najčešće kod nekog domaćina, sa pjesmom i igrom. — Oćemo li noćas u Jovana na šednik, biće muzika. Stiže ona svuđ po šednika, ne boj se. Nema više šednika kā prijed, sad idu u zadružni dom na igranke.

2. večernje sjedeljke u selu, sa razgovorima, uz piće, eventualno i sa kakvim zabavnim igrama. — Porefenalī smo se za naćašnji šednik. Idemo

na šednik u Minjaka, igraćemo prstena. Na šednike smo se prijed vazde cikvali.

3. *sjedjenje, odmaranje*. — Dosta je bilo toga šednika, živni malo. Dosadio mi je njegov šednik u kuću, ne mrda sa stolovača.

4. *uslovi života, opstanak (uz negaciju)*. — Nema tu šednika, nema se čeljade će okrenut. Nema mu šednika više kod njih.

5. *odugovlačenje (uz negaciju)*. — Nema ni šednika, ako ne pokosimo, osuši se sve. Nema ti šednika, ne časi!

sljeme, -mena v. *šljeme*.

fôjkoša, -ē ž *visoka ženska osoba, obično mlađa* (up. *ofojit* 'uzdužno šibom ili čim sl. udariti, uzdužno naglo presjeći', up. i starije *hvoja* 'visoki čempres, ili jela'). — Ona Milanova fojkoša stigla je rastom najvišega momka. Viđi kako se proteгла, prava fojkoša.

šljeme, -mena s up. *sljeme* 1. *krov na kući sa kosim nagibom*. — Prvo se gradi temelj pa šljeme. Prokapala je kuća, šljeme je od slame. Ne smije se odit po onome šljemenu, tanke su grede.

2. *kuća, dom, domaćinstvo*. — U naše selo ima više od pedeset šljemeni. Mi smo otpređe računali dim ili šljeme, to je bilo jedno domaćinstvo.

3. *vrh brda, planine*. — Malo je šume po šljemenu od Garča. Eto se zabijelio snijeg po šljemenu od Siljavice. Bjehu stigli Talijani na šljeme o(d) Taraša.

Izr. (obično u kletvi) Crn mu se barjak popeo na šljeme.

Drago Čupić

DIALECTAL DICTIONARIES IN RELATION TO OTHER LEXICOGRAPHIC WORKS

Summary

The author considers the content and structure of the dialectal dictionary. He emphasizes that the basic task of the dialectal dictionary is to treat words taken from speech which are not found in the main lexicographic works nor even in literature in general. The amount of other lexical features to be analyzed depends on the goal that the author of this type of dictionary has set for himself as well as on the conditions and circumstances of the work, etc. By way of treatment, it is best to make these works out as descriptive dictionaries, where along with the entry the main grammatical information is also given about it and then all meanings with a necessary number of examples for each meaning.

In the text the author provides examples of the meanings of some of the dialectal words and an appendix with the dictionary treatment of some 10 entries.